

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Grodno, gub. grodzieńska, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Białoruś

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum ogólnoedukacyjne przy Towarzystwie Pedagogicznym = Muzeum Grodzieńskiej gubernii (Общепедагогический музей при Педагогическом обществе = Музей Гродненской губернии)

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Muzeum publiczne, organizacji samorządowej i towarzystwa naukowo-społecznego

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum organizacji samorządowej i towarzystwa naukowo-społecznego, o zróżnicowanym profilu zbiorów, obejmujących obiekty pedagogiczne, archeologiczne, historyczne, paleontologiczne.

Daty działalności / zakres czasowy:

1913–1915

Dostępność

Pełna, wyznaczone godziny

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Patrymonialna i mnemoniczna

Rodzaj pamięci

Lokalna (miejska i gubernialna)

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar historyczny: dokumenty, zabytki archeologiczne, sprzęty/ obszar naturalny: obiekty paleontologiczne

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	Grodno, Plac Teatralny (prywatny dom)
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X

GODZINY OTWARCIA	X	Dwie godziny w tygodniu (można domniemywać, że chodzi o 2 godz. dziennie w dni robocze) i w święta
DYREKTORZY	X	X
ZARZĄDCA	X	Towarzystwo Pedagogiczne w Grodnie i tamtejsza Duma miejska
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadaptowany)	X	Pomieszczenia zaadaptowane

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Nie stwierdzono

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Brak

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Grodno i gubernia grodzieńska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Towarzystwo Pedagogiczne w Grodnie i Duma miejska

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Brak szczegółowych danych

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Towarzystwo Pedagogiczne w Grodnie i Duma miejska

Szczegółowa historia instytucji

Można powiedzieć, że u zarania istnienia muzeum została opracowana strategia fachowego jego funkcjonowania. Dokonał tego członek grodzieńskiego Towarzystwa I. G. Ostroumow, który opublikował w 1912 r. w lokalnym czasopiśmie pedagogicznym artykuł „Muzea i ich znaczenie”. On też, w tym samym roku zaproponował powołanie do życia komisji dla stworzenia muzeum ogólnopedagogicznego. Szybko, dzięki ofiarności darczyńców następowało gromadzenie środków finansowych i zbiorów. W maju 1913 r. zorganizowana została wystawa prac uczniów miejscowych szkół. W tym samym roku, konkretnie zaś 17 listopada, nastąpiło otwarcie muzeum w pomieszczeniach znajdujących się w prywatnym domu na Placu Teatralnym. Opiekę nad placówką objęła Duma miejska, która wyznaczyła 300 rubli rocznego subsydium na jej utrzymanie. Muzeum czynne było 2 godziny w tygodniu (można domniemywać, że chodzi o 2 godz. dziennie w dni robocze) i w święta. Mimo ograniczonego czasu pracy, cieszyło się sporym zainteresowaniem. W początkowym okresie działalności odwiedzało je po 6–8 osób dziennie, zaś – według relacji gazety „Голос Белостока” z 25 I 1914 r. do 150 osób: „w obecnym czasie”. Zahamowanie rozwoju placówki przyniosła I wojna światowa. Wobec zbliżania się wojsk niemieckich, zbiory zostały przeniesione do sutereny. Tam doczekały przejęcia przez członków polskiej Komisji Ochrony Zabytków w 1920 r. Przekazane zostały do tworzonego muzeum miejskiego.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Zbiory zaczęto gromadzić w 1912 r. z inicjatywy grodzieńskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Szybko następował rozwój kolekcji, a jej profil stał się wielostronny. Bez wątpienia zbierano między innymi obiekty o charakterze pedagogicznych. Według relacji z pocz. 1913 r. do muzeum trafiły ciekawe kolekcje i przedmioty, pośród których zwracają na siebie uwagę: 70 kamiennych narzędzi i strzał, zebranych przez nieżyjącego E.F. Orłowskiego na terenie guberni, kości mamuta znalezione niedaleko Grodna, dokument króla Polski Augusta III dla grodzieńskich rybaków. Wobec Zagrożeń wojennych zbiory złożono w suterenie. Trafiły one w 1920 r. w ręce polskiej Komisji Ochrony Zabytków.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Dary

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

E.F. Orłowski – grodzieński pedagog i krajoznawca (obiekty przekazane po jego śmierci), wśród nich narzędzia epoki kamiennej.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak danych

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

W 1920 r. zbiory przejęte przez polski Komitet Ochrony Zabytków i przekazane do tworzonego muzeum grodzieńskiego.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

W prywatnym domu na Placu Teatralnym w Grodnie. Otwarta 17 XI 1913 r.

Wystawy czasowe

W V 1913 r. odbyła się wystawa prac uczniów grodzieńskich

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak danych

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Brak danych

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zob. rubryka: „Założyciele”

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Grodno i gubernia grodzieńska

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

W początkowym okresie działalności po 6–8 dziennie, zaś – według relacji gazety „Голос Белостока” z 25 I 1914 r. do 150 osób: „w obecnym czasie”.

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- E. Chwalewik, *Zbiory polskie* [...], Warszawa 1916.
- „Голос Белостока”, 1914, nr 20 (25 I).
- Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.
- Музей Гродненской губернии, [w:] *Известия Императорской археологической комиссии. Прибавления к выпуску 56-му*, т. 26, Петроград 1914, т. 56, s. 69.
- *Muzeum w Grodnie. Zarys dziejów powstania i rozwoju. 1920-1922*, Grodno 1923.
- Остроумов И.Г., *Музеи и их значение*, „Педагогическое дело”, 1912, nr 4, cz. 2, s. 17 [non vidi, cyt za: Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001].
- *Отчёт о деятельности Гродненского педагогического общества за 6 лет его существования (1907-1913)*, Гродно 1914 [non vidi, cyt za: Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001].

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Brak danych

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak danych

Ciekawe cytaty

„Każde miasto prędzej czy później będzie miało swoje muzea ... i tylko wówczas pojawią się uniwersytety ludowe na prowincji, o których pozostaje na razie tylko marzyć” (I. G. Ostroumow, cyt. za: Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.

UWAGI:

Brak

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

X

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)

LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	